

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Методи Теохаров Костадинов, Институт по почвознание, агротехнологии и защита на растенията "Н.Пушкарров" – София, e-mail: mteoharov@abv.bg; моб.тел. 0884 123 823

на научните трудове и материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност "доцент" по професионално направление 6.5. Горско стопанство, научна специалност „Озеленяване на населените места и ландшафта”

В конкурса за доцент, обявен в Държавен вестник, бр.101 от 19.12.2017 г. и в Сайта на Лесотехнически университет за нуждите на катедра „Парково и ландшафтно строителство” към Факултет „Екология и ландшафтна архитектура” като кандидат участва главен асистент доктор Диана Илиева Каратотева от същия Университет.

1. Кратки биографични данни на кандидата

Гл.ас. доктор Диана Илиева Каратотева е утвърден изследовател и уважаван университетски преподавател в областта на екологията, ландшафтознанието, устройството, управлението и опазването на природните, защитените, горските, земеделските и промишлени ландшафти. Родена е на 21.08.1979 г. в София. През 2002 г. завършва висше образование в Лесотехническия университет – София, специалност „Ландшафтна архитектура” и придобива квалификация Ландшафтен архитект. От 2003 до 2007 г. е редовен докторант към катедра „Парково и ландшафтно строителство”. Разработва и защитава дисертация на тема „Типологична и ландшафтна структура на Природен парк „Българка”” и придобива образователна и научна степен Доктор. От 2006 г. до момента д-р Каратотева е последователно избирана за хоноруван асистент, асистент и главен асистент към посочената по-горе катедра. Време достатъчно, за да се защити реално научноизследователските си идеи и да се наложи като високо ерудиран педагог. За целта разработва актуални теми и задачи с важно научно, научно-методично и научно-приложно значение и подготвя учебни програми на високо академично ниво. В работата си ползва писмено и говоримо руски и английски езици, което ѝ позволява да извършва трансфер на нови знания и да прилага в трудовете си съвременни методически постановки. От дейността ѝ се разбира, че има добри технически умения за прилагане на подходящи софтуерни програми в научноизследователската работа и обработката на резултатите. Д-р Каратотева е търсен експерт и консултант и участва активно в редица национални и международни научни инициативи и прояви.

2. Общо описание на представените научни трудове и материали

За участието в конкурса д-р Каратотева представя комплект от научни материали, включващи научни трудове, списък на публикациите, справка за приносите, справки за научната, научно-приложната, учебната и преподавателска дейност и други допълнителни документи.

Общият брой на публикациите е 27, от които: монографии – 1 бр. (№ 2), учебни пособия (ръководство) – 1 бр. (№ 27), научни статии – 18 бр., научни доклади – 7 бр. Те са публикувани, както следва: 1. В научни списания: с индекси в обхвата на Scopus – 5 бр., в чуждестранни реферирани списания – 3 бр., в национални реферирани списания – 6 бр., в национални нереферирани списания – 3 бр.; 2. В сборници: в международни – 5 бр., в национални – 3 бр. Не са посочени публикации в научнопопулярни издания и списания с импакт-фактор. Повече от 50 % от разработките са публикувани в международни и чуждестранни издания на английски език и в специализирани национални научни списания, между които „Наука за гората”, „Почвознание, агрохимия и екология” и „Лесовъдска мисъл”. По авторство се разпределят, както следва: първи автор -15 бр., с един съавтор – 7 бр., с двама – 2 бр. и с трима и повече – 3 бр. Публикациите отразяват водещата роля на д-р Каратотева като учен, способен да работи в екип по важни теми и задачи и да ги изпълнява на високо научно ниво. Представените материали напълно отговарят по количество и качества на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение.

3. Отражение на научните публикации на кандидата в литературата

Библиографската справка показва, че научните трудове на д-р. Каратотева са цитирани 11 пъти, от които 1 цитат в списание с импакт-фактор, а останалите - от известни български учени, работещи в областта на фитологията, ландшафтознанието, еколого-генетичното почвознание, консервационната защита, ерозията и деградацията на ландшафтите, което показва интереса им към нейните разработки. Особено място в цитиранията намират изследванията и резултатите, извършени в защитени територии и отразени в авторитетното списание „Phytologia Balcanika”. Намирам за особено актуални цитиранията на разработки, свързани с дефинирането на ландшафтните единици и определено почвено-генетичните изследвания, извършени на територията на НП „Централен Балкан”.

4. Обща характеристика на дейността на кандидата

4.1. Учебно-педагогическа дейност

Д-р Каратотева има възможност да получи висока оценка като педагог още при започването на работа в ЛТУ, когато е редовен докторант и е назначена като хоноруван преподавател. Като преподавател-титуляр тя е разработила самостоятелно и актуализирала 4 учебни програми по 4 учебни дисциплини, които покриват специалностите Ландшафтознание, Екология на ландшафта, Геоморфология и ландшафтознание и Опазване на ландшафта. Общият хорариум е над 300 часа и надхвърля нормативите за преподаване. Осъществява успешно научно и методично ръководство на 10 дипломанти, защитили през периода 2014-2018 г. по теми, подходящи за по-нататъшното им развитие. Д-р Каратотева участва в разработването и изпълнението на 5 образователни проекта, съфинансирани от европейските структури и инвестиционни фондове. В работата си подкрепя добри студенти, проявили интерес към научноизследователска дейност чрез включването им в договори на НИС – ЛТУ.

4.2. Научна, научно-приложна и внедрителска дейност

Оценявам съвременния подход и високия научен стил на оформяне на научните резултати и информация от теренните, лабораторни и аналитични проучвания. Те са резултат от разработките на 12 научноизследователски проекти, от които 4 национални и 8 финансирани от НИС - ЛТУ. С висока научна и научно-приложна значимост са изпълнените задачи по проекти, свързани с екологичния мониторинг на горските екосистеми. Д-р Каратотева залага на неизследвани и нови теми и задачи, свързани с устройството и управлението на парковете и ландшафтите. Отчитам високата научно-приложна стойност на изследванията, извършени в НП „Пирин“, НП „Централен Балкан“, ПП „Витоша“ и ПП „Българка“. Към тези защитени територии, в някои от които съм участвал при изграждането и обявяването им като природни забележителности, проявиха интерес редица чуждестранни институции и еколози още при разработване на устройствените планове, включително и участваха с финансиране. Сега, когато тези защитени природни ландшафти се обогатяват с научни доказателства, научно приложният характер като обекти с природо-познавателно значение неминуемо ще бъде по-голям. За отбелязване е, че за 33 научно-приложни и внедрителски проекти и 24 референции, между които 2 за АЕЦ „Козлодуй, д-р Каратотева прилага списък със задачи и договори, от които се вижда ясно, че те са с практическа приложимост и имат национално, регионално или местно значение. Това са доклади за експертизи,

консултации и ОВОЗ, касаещи рационалното използване и опазване на природните и нарушени ландшафти, прилагането на нови методи за изграждане на модерни централи за енергийно производство, използването на подземните богатства и съхраняването на отпадъците и т.н. Решени са проблеми, по които е нужна широка подготовка и експертни похвати, които кандидатът притежава и прилага в практиката.

5. Научни и научно-приложни приноси

Научни приноси

- Разработени са оригинални методични подходи и критерии за комплексна ландшафтно-екологична оценка на територии, която включва анализиране, дефиниране, класификация, типизация, оптимизация и концепциални предложения за управление на ландшафтно-екологичните комплекси в условия на рекреация и антропогенно натоварване (18, 23, 26).
- Оценявам високо научната стойност на разработените класификационни системи за оценка на ландшафти и комплекси в защитени територии и актуализацията им на по-ниски таксономични нива (2, 4, 13, 15, 17, 19, 24).
- Доказани са важни природно-генетични процеси, определящи промените, натоварването, консервативната (консервационна) структура, устойчивостта и особеностите на отделните ландшафтни компоненти (2, 3, 5, 6, 9, 14, 15, 21).

Научно-приложни приноси

- Като новост с научна и научно-приложна значимост отчитам въвеждането на нови показатели и разработването на система за комплексна оценка на промените и ограничаващите фактори, предизвикани от антропогенни въздействия. В тази връзка са получени нови данни за някои общи физични и органични показатели и са дефинирани представителни ландшафтни единици, съобразно хипсометричните пояси на НП „Централен Балкан” (7).
- Доказано е протичането на процеси на техногенно замърсяване и геогенно натоварване в райони с ливадни и пасищни ландшафти с важно екологично и горскостопанско значение (10, 11).
- Проучени и препоръчани са моделни ландшафтни единици с относително хомогенен характер за провеждане на стационарни лабораторни и аналитични изследвания (4, 7, 17).

- Картирани и съставени са ландшафтни карти на защитени територии, които намират пряко приложение в съответните райони (8, 17, 18, 37, 39, 44).

6. Оценка на личния принос на кандидата

В по-голямата част от трудовете си д-р Каратотева е самостоятелен или първи автор. В колективните трудове научният профил се откроява ясно и може лесно да се установи нейното участие в разработките. Извършената експериментална работа на терена и в лабораториите приемам за нейно лично дело, имайки предвид добрата ѝ подготовка. Разработките с приложен и внедрителски характер включват диагнозики и оценки, дадени на популярен език, които могат да се използват в практиката. Прави впечатление, че кандидатът добре познава и използва важни оценъчни показатели и критерии в своята област, възприети от водещи научни школи.

7. Критични бележки

Въздържам се от изнасянето на сериозни критични бележки, като имам предвид изграденият висок научен стил на разработване на научните трудове. Все пак бих препоръчал на д-р Каратотева да борави по-прецизно с някои източници и недоказани понятия, макар и те да са дефинирани от класици на науката. Изказвам съмнение върху тезата, че почвообразуването върху варовик довежда до средно и силно кисела реакция на почвения разтвор, още повече, че формираната почва в случая е Rendzic Leptosols по класификацията на FAO. Препоръчвам да задълбочи изследванията си по замърсяването в защитените територии и да насочи вниманието си към източниците на трансгранично и атмосферно замърсяване. Актуалният характер на всяка нейна разработка задължава да се помисли за публикуване на резултатите в научнопопулярни издания.

8. Лични впечатления за кандидата

Не познавам лично д-р Каратотева и не съм имал научни контакти с нея. Следя нейния научен живот от научните издания, към които проявявам интерес, а тя публикува свои разработки в тях. Прави ми впечатление, че работи съвместно с известни в науката и търсени от практиката учени, с някои от които съм работил. Това за мен е доказателство, че тя е изследовател с високи изисквания към себе си и постоянно се усъвършенства в съвместната работа с тях, има възможност да утвърждава и разпространява техните знания и да генерира нови такива. Винаги съм

смятал, че приемствеността в науката е от изключително значение за нейното бъдещо развитие.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

На основание на цялостната ми оценка за педагогическата, изследователска, научна, научно-приложна и внедрителска дейност на кандидата, предлагам гл.ас. д-р Диана Илиева Каратотева да бъде избрана за „доцент” по професионално направление 6.5. Горско стопанство, научна специалност „Озеленяване на населените места и ландшафта”. Препоръчвам на членовете на НЖ и СЕЛА също да оценят по достойнство нейните научни приноси и да гласуват положително.

ЧЛЕН НА НАУЧНО ЖУРИ

02.04.2018 г.

(ПРОФ. Д-Р МЕТОДИ ТЕОХАРОВ)